

POZNÁVÁME SVŮJ REGION

Borovnická náves.

FOTO: ING. ALOIS KOUKOLA, CSc.

Historická školní budova.

FOTO: ING. ALOIS KOUKOLA, CSc.

BOROVNÍK

Kolik prostých, moudrých a pracovitých lidí žilo skromně a nenápadně v různých koutech této krajiny, kolik talentu zůstalo skryto v té podhorácké bídě. Předkové ale dovedli rozpoznat, co je důležité: s láskou a se vztyčenou hlavou předali štafetu života dalším generacím - tradice a zvyky i potem skropenou rodnou hroudu...

Citlivě, se srdcem na dlani a se schopností vyjádřit to podstatné, kronikář František Volný před padesáti léty napsal:

„Po staletí už naši dědové zde žili a pracovali. V dědince podle potoka děti se rodily, mladí se veselili a staří umírali. Za těžkých někdy chvil, ale vždy s vírou a nadějí v lepší časy. Také jejich život byl někdy bouřlivý a neklidný, jako potok, když za jarního tání divoko bouří, kalná voda vysoko se zdvihá, pění a s hukotem unáší vše, co urve k Níhovu...“.

Vážení čtenáři, nejsou názvy některých obcí tohoto koutu Vysočiny, připomínající stromy či rostliny (Borovník, Březí, Březka, Javůrek, Olší aj.), malebné a krásně české? Myslím, že ano.

Všiml si toho také Jan Tiray, když v roce 1900 napsal:

„*Jméno vsi jest dle lesa borového, jakož svědčí i trať „U borkův“.* Dnes „Borek“.

V málokteré vesnici jsou ale dosud patrné kořeny symbolů jejich historického názvu, tak jako v Borovníku. Nechť už se jedná o pěkné zákoutí na severním okraji obce (viz foto na obálce), či borový lesík opodál. Tato „sesterská“ obec blízoučké Rozseče (viz min. číslo) se rozkládá po obou stranách poměrně mohutného a pro obec charakteristického potoka „Halda“, který svými asi osmi menšími přítoky, jak vlásečnicemi sbírá vodu z katastrů obcí Rozseče a Milešína i z rozsáhlého „Skřínářovského lesa“ pod Svatou horou. Vesnice, která je poprvé písemně zmíněna v roce 1398, leží v údolí, v nadmořské výšce 473 m n. m., vzdálena 12 km severně od V. Bíteše a 18 km západně od Tišnova.

Stavebními i historickými dominantami obce jsou kaple sv. Jana Nepomuckého a zvonice na návsi (viz foto), pamětní deska padlým v obou světových válkách z r. 1949 i škola na okraji obce (viz foto), která nyní slouží jako obecní úřad, kulturní dům i sportovní areál. Pozornost si také zaslouží historický kamenný kříž z 18. století na místě, kde podle pověsti umrzl poutník (možná tulák). Tuto drobnou sakrální stavbu doplňují dva kamenné kříže na okrajích obce. Z novějších staveb je to potom právě dokončená budova Sboru dobrovolných hasičů. Ve vesnici žije 81 stálých obyvatel ve 41 staveních, zatím co v roce 1900 to bylo 168 obyvatel v 21 domech. „Počátkem 17. století měl Borovník 7 osedlých domů“ - uvádí Jan Tiray a pokračuje o jeho historii:

„*Ve stol. XIV. a XV. dle vsi slul zemanský rod „z Borovníka.“ Roku 1451 jmenuje se Bernard z Borovníka. Roku 1581 patřil Borovník Janu z Nové Vsi a Radkova. V ústech lidu zachovala se zde pověst o třech svobodných dvořích za starodávna a o siláku Juříčkoví, který, chtěli, zastavil pilu ve mlýně a pod., a který i Švédům, když zde byli, dlouho se bránil kopáčem.*

V minulých dobách přifařen byl Borovník do Heřmanova. Obec má jmění (polí, luk a pastvin) dohromady 43½ jitra.

Tratí: U borků, U lištiny, Na dílech, Na padělcích, U vlní hory. Nejdéle drží rodné domy Juříčkové a Mudroňové (asi Madronové - pozn. autora)

Samota: mlýn k Rozseči. Roku 1827 byla zde velká povodeň.“

Z novější historie si zaslouží zmínku postavení školy a vybudování silnice. Již v roce 1910 začaly samostatné obce Rozseč a Borovník uvažovat o společné škole, která citelně

chyběla. Hlavním důvodem byla svízelná docházka dětí do dvoutrídky v Březí, zejména v zimním období. Postavit ano, ale kde? Po velkých tahanicích byl určen Borovník. Stavitel Babák z V. Bíteše vypracoval „plány“, ale stavba mu zadána nebyla – Rozsečtí prosadili stavitele Hykrdu z Tišnova. To už ale výuka dávno začala, a to 1. prosince 1911 v soukromém domě starosty J. Svobody. Na jaře příštího roku se začalo se stavbou a v říjnu 1914 byla škola slavnostně vysvěcena. Celkové stavební náklady tehdy činily 48 313 Kč.

Současně s úvahami o škole začaly za nadšení většiny občanů také úvahy o stavbě silnice. Kromě požadavku doby byly dalším důvodem také časté záplavy, ať už při jarním tání, nebo při bouřkách či po příválových deštích. Problémem bylo určit, po které straně potoka ji postavit. Komise doporučovala nejdříve stranu levou, ale po dalších jednáních vyhráli zastánci pravé strany. Připravenou stavbu zdržela 1. světová válka, začalo se až v roce 1922 a stavbu prováděl stavitel Babák. Materiál se navázal koňskými potahy – kámen z místních polí a mezi, hlína hlavně z „Borku“.

Borovník, který patří do farnosti Březí, je samostatnou obcí opět od roku 1990. Do roku 2002 ji řídil starosta František Sladký a potom, až do roku 2006, Jiří Crha. Nyní je bez vlastního zastupitelstva, řízena státním správcem. Volby proběhly koncem února, po uzávěrce tohoto čísla. I v této poměrně malé obci se daří kulturnímu a společenskému životu. Za necelý rok, 14. února 2008, oslaví Borovník 60. výročí ustavení samostatného Sboru dobrovolných hasičů, který byl dříve společný s Rozsečí, ustavený úředně, ve válce roku 1943. Zájmovou organizací myslivců je Myslivecké sdružení, společně s Rojetínem. I ženy nezůstávají pozadu a sdružují se společně se ženami z Rozseče ve Svazu žen. Každoročně, v neděli nejbližší 16. květnu, jsou slaveny poutě na počest sv. Jana Nepomuckého. Opět společně s Rozsečí jsou drženy masopustní „ostatky“, doprovázené hudbou a průvodem masek.

Z nejnovější historie je nutné ještě zmínit:

Založení Jednotného zemědělského družstva v roce 1953. V roce 2000 se uskutečnila rekonstrukce rozvodů el. energie, současně s telefonizací a v r. 2002 byla dokončena plynofikace. V roce 2004 byl vyčištěn potok a částečně opravena jeho regulace, která, včetně rekonstrukce mostu, byla provedena v r. 1943.

Několik zajímavostí:

I když Borovník a Rozseč vypadají jako jedna společná vesnice, rozhodli borovničtí v referendu, že od roku 2004 přejde obec do Jihomoravského kraje – okresu Tišnov. V něm je Borovník jednou z nejnižší položených osad, má totiž téměř stejnou nadmořskou výšku jako vrchol impozantní Květnice, tyčící se nad Tišnovem. Také jediné letiště v tišnovském správním obvodu je právě v Borovníku, postavené jako rozšířená součást silnice Borovník - Rojetín i s příslušným zázemím. Jistou získanou výhodou je i začlenění do IDS JmK (Integrovaný dopravní systém), který poskytuje obci 7 spojů v pracovní dny a 3 o víkendu, které ale paradoxně musí projet naším krajem a vrátit se do JmK. Borovník je totiž také nejzápadnější obcí Tišnovska. Svou skrytou polohou, klidem a původností, skýtá Borovník neotřelé možnosti vnímavým turistům. Jako ideální pro kolo, i když v neznámených trasách, nabízejí se „silničky“ směrem do Níhova a do Rojetína. Pěší turisté mohou použít např. vlak, vystoupit na níhovském nádraží, projít kolem Níhovského rybníka a to už jsou do Borovníka pouhé 2 km. Nabízí se také žlutá turistická trasa D. Loučky - Věžná. Také mnoho chalupářů oceňuje klid a pěknou polohu obce.

Vážení borovničtí! Nechtějte k vám po potoce „Halda“ připlouvat jen pohoda a štěstí a ten ať odplavuje vaše veškeré starosti.

Alois Koukola